

## JOSIP LUETIĆ: 1000 GODINA DUBROVAČKOG BRODARSTVA

Dubrovački pomorski povjesničar Jozo Luetić, direktor Pomorskog muzeja u Dubrovniku, početkom 1970. godine objavio je u izdanju izdavačkog poduzeća »Zora« u Zagrebu svoju monografiju pod naslovom »1000 godina dubrovačkog brodarstva«. Ova monografija ujedno je i rezultat njegova dugogodišnjeg proučavanja arhive dubrovačke Republike, u kojoj je autor našao veoma vrijedan materijal pomorske orijentacije Republike kroz vjekove njenog postojanja.

Tema koju je autor raspravio samo je dopuna dosadašnjih njegovih razmatranja pomorstva Republike u pojedinim stoljećima, u pojedinim fazama, o tipovima brodova koji su se nalazili u sklopu dubrovačke mornarice, o pomorcima, brodovlasnicima, zapovjednicima, trgovcima, pomorsko-trgovačkim vezama Dubrovnika s trgovačkim središtima u Jadranu, u Sredozemlju i u dalekim prekomorskim gravitacionim centrima.

Dubrovačko pomorstvo bilo je usko povezano u svom razvoju, svojim plovidbenim pravcima — i ostalim našim pomorskim centrima, s Bokom Kotorskom, Dalmacijom, Senjom, Rijekom, s Hrvatskim primorjem, Istrom i istarskim otocima, a zatim i s Trstom. Ta povezanost doista je bila konstantna i dobro ustaljena, kako autor u svojim razmatranjima tvrdi. Radilo se o uvozu građe za brodove, o dolasku pomoraca i trgovaca sa Hrvatskog primorja i iz Istre. Zanimljiva je penetracija jednog tipa broda poznatog u 16. stoljeću u pomorskim središtima Hrvatskog primorja i istarskih otoka. Radi se, naime, o brodu tipa »grip«, koji je vrlo prikladan za plovidbu uz našu jadransku obalu. Autor ističe da je njegova domovina Hrvatsko primorje i Istra, gdje je nastao, te da se održao u plovidbi zbog svoje nautičke i manevarske sposobnosti vrlo dugo.

U 18. stoljeću — koje označava sloboda plovidbe i trgovanja na Jadranskom moru nakon što je ma-

laksala prevlast Mletačke Republike — ove veze Dubrovnika s Hrvatskim primorjem i istarskim otocima veoma su izražajne. Autor ističe da su u 18. stoljeću na dubrovačkim brodovima služili mnogi pomorci porijeklom izvan teritorija Republike s istočne jadranske obale — pogotovo iz Hrvatskog primorja i Istre. U jednoj evidenciji koju donosi Luetić nalazimo prezimena pomoraca s otoka Krka.

Pri kraju želim istaći da je pristupačno pisana Luetićeva publikacija namijenjena onima koje zanima pomorska prošlost Dubrovnika. Iako publicistički dobra, istovremeno počiva na znanstvenim kriterijima i na arhivskom materijalu — pa može zamijeniti, na neki način, danas već rijetke knjige o našem pomorstvu — Bare Poparića, profesora Carića i uvaženog pomorskog historičara profesora Grge Novaka.

Uvjeren sam da je autor na taj način pristupajući razlaganju tisuću godina dubrovačkog brodarstva uspio pružiti širokim slojevima čitača, koje zanima prošlost Dubrovnika na moru, zaokruženi pogled širokog dijapazona na djelatnost Dubrovnika na moru, od prvih početaka kada se javlja sloboda Dubrovnika do ukinuća Dubrovačke Republike.

**R. F. Barbalčić**

## JADRANSKI ZBORNIK VII 1966—1969.

Sedmi svezak »Jadranskog zbornika« u izdanju Povijesnog društva Hrvatske — podružnice u Rijeci i Puli, tiskan 1969. godine, izišao je tri godine nakon šestog broja. Ta činjenica govori da sigurno postoji niz problema oko izdavanja ovog historijskog časopisa. Doduše tematika članaka i u ovom svesku »Jadranskog zbornika« je raznolika: od napisa s područja arheologije do priloga iz političke povijesti a svi se odnose na područje zapadne Hrvatske (Hrvatsko primorje, Gorski kotar i Istru). Objavljeni su i

prilozi s temama iz pomoćnih historijskih nauka — toponomastike i arhivistike, kao i iz povijesti umjetnosti, te povijesti bibliotekarstva i prava. Tiskan je i jedan članak — zapravo sjećanje sudionika zbivanja — Josipa Demarina: *Naši ljudi-učesnici oktobarske revolucije*.

U rubrici Arheologija objavljena su tri rada: Ante Šonje, *Arheološka istraživanja na području Eufrazijeve bazilike u Poreču*; Josip Mladin, *Halštatska nekropola na gradini Linskog kanala*; Aleksandra Faber-Radmila Matejčić, *Antička jezgra Rijeke*. Svi su ti članci uglavnom opisi izvršenog arheološkog istraživanja, ali donose i niz zaključaka.

Povijesna problematika obuhvaća politička, društvena i gospodarska zbivanja u ovim krajevima, a pripremljena je ili u obliku članaka i rasprava ili se radi o objavljivanju građe. Na politička i društvena zbivanja, i to na razdoblje od XV stoljeća sve do narodnooslobodilačke borbe odnose se ovi radovi: Vinko Antić, *Položaj Rijeke od kapitulacije Italije do drugog zasjedanja AVNOJ-a 8. IX—29. XI 1943*; Vjekoslav Bratulić, *Funkcije župana u općinskim zajednicama na području pazinske grofovine (XVI—XVII stoljeća)*; Đorđe Milović, *Način izbora i funkcije općinskih organa u Rijeci u XVI stoljeću*; Miroslav Bertosa, *Antroponimija dvigradskog područja 1400—1750*; Nikola Crnković, *Dešifriranje partijske i partizanske šifre u Istri pred kapitulaciju Italije*; Mirko Zjačić, *Sačuvani fragment starog statuta općine Buje iz 1412. godine*; Mako Pelosa, *Historijat stvaranja Modruške biskupije sa sjedištem u Rijeci 1818—1822. godine*; Petar Strčić, *Inicijative i pripreme za pokretanje prvog hrvatskog lista za Istru u XIX stoljeću*; Ante Dobrila, *Građa iz narodnooslobodilačke borbe u Istri*.

O gospodarskoj problematici pišu ovi autori: Igor Karaman, *Privredni razvitak grada Rijeke pod nagodbenim sistemom do prvog svjetskog rata*; Ivan Erceg, Go-

*spodarski izvori pučanstva Vinodola, Gorskog kotara i Rijeke u 18. stoljeću*; Josip Basioli, *Trgovina i raspodjela ribe u Hrvatskom primorju i kvarnerskim otocima u prošlosti*; Miroslav Bertosa, *Dvigradsko područje prema nekim dokumentima iz XVI—XVII stoljeća*; Radojica F. Barbalić, *Uzroci dezertiranja naših pomoraca u XIX stoljeću*.

Na arhivistiku i toponomastiku odnose se ovi radovi: Antun Hreljić, *Arhiv augustinskog samostana u Rijeci i Stjepan Frančišković, Šumarski toponomički elementi u zapadno-istarskom kršu*.

S područja povijesti umjetnosti objavljen je rad Duška Kečkemet, *Antički spomenici Pule na slikama i u opisima stranih autora*.

Prilog povijesti bibliotekarstva dao je Mladen Bošnjak svojim radom *Knjižnica pavlina u Crikvenici i Novom Vinodolskom*. Iz pravne historije dao je Vladislav Brajković članak *Doprinos Rijeke pomorskom pravu*.

U svojoj stalnoj rubrici — Osvrti i prikazi — »Jadranski zbornik« prati povijesnu literaturu o problemima iz historije ovih krajeva, a također i nove povijesne časopise.

**Bosiljka Janjatović**

## **BROD-MORAVICE**

**(Pripremio i uredio  
Viktor Jurković)**

Malo goransko mjesto Brod-Moravice proslavilo je prošle godine rijedak i značajan jubilej: 150-godišnjicu osnutka osnovne škole i 100-godišnjicu postojanja školske zgrade. Ova obljetnica obilježena je, pored ostalog, izdavanjem spomenknjige koju je pripremio i uredio Viktor Jurković. Međutim, spomenknjiga »Brod-Moravice« nije samo pokušaj monografijskog izraza škole i njenog razvitka, već je to knjiga o Brod-Moravicama uopće — o prošlom, sadašnjem i budućem razvitku ovog mjesta. Brojni autori

# **KRČKI ZBORNÍK**

**2**

**KRK  
1971**

# KRČKI ZBORNIK

POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA  
PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA HRVATSKE

SVEZAK 2

*Urednički odbor:*

*dr BRANKO FUČIĆ*  
*PETAR STRČIĆ (glavni urednik)*  
*RIKARD ŽIC*  
*RUDOLF ŽIC*

*Ovaj je svezak uredio:*

*PETAR STRČIĆ*

*Slika na koricama: MILA KUMBATOVIĆ (Motiv grba Omišlja)*